ПРО СВІТ ЗНАКІВ У "ШКОЛІ ВІДКРИТОГО РОЗУМУ"

Валентина КАЩУК

У рамках Міжнародного інтеграційного проекту для студентів, аспірантів і докторантів "Школа відкритого розуму" відбулася XIV Міжнародна інтеграційна конференція на тему "У світі знаків: проблеми вербального і невербального спілкування", що пройшла в Польщі під патронатом маршалка воєводства Свєнтокшиського, представників влади польських міст, в яких побували учасники, у співпраці з польським радіо і телебаченням.

Організаторами зустрічі виступили Університет Яна Кохановського в Кельцах, Кам'янець-Подільський національний університет ім.Івана Огієнка, Тернопільський національний педагогічний університет ім.Володимира

Гнатюка, Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім.Тараса Шевченка, Товариство Центру східної культури в Кельцах, влада міст воєводства Свєнтокшиського.

До організаційного комітету увійшли: голова – професор Олег Лєшек, і секретар – доктор Рішард Стефанський (Університет Яна Кохановського в Кельцах); доктор Сергій Волковинський (Кам'янець-Подільський національний університет ім.Івана Огієнка); професор Міхал Лабащук (Академія Технічно-Гуманістична в Бяльсько-Бялій); професор Афанасій Ломакович (Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка); професор Оксана Лабащук (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка); професор Алєксєй Глазков (Російська академія народного господарства і державної служби при Президентові РФ); професор Владімір Зайка (Новгородський державний університет ім.Ярослава Мудрого, РФ), а також представники польської місцевої влади та польських культурних товариств.

Програма "Школи відкритого розуму" включала методологічні дискусії в осередку "Lubrzanka", вечір знайомства, інавгураційну наукову конференцію, пленерні сесії в Заґнанську, Кельцах, Кадзільні, дві сесії в Скляному будинку в Чекотах, сесії в Скаржисько-Каменній, у виставковому центрі "Targi Kielce S.A.", в Університеті Яна Кохановського в Кельцах, у видавництві " Antykwariat Naukowy im. Andrzeja Metzgera ", в Бодзентині, вечори польської, української та російської культур, роботу з місцевим польським телебаченням, огляд визначних місць Кельц, Кракова, Варшави.

Методологічні дискусії проводили науковці Сергій Волковинський, Матеуш Комальський, Мартіна Круль, Рішард Стефанський, Радослав Гарабін, Катаріна Нобіс-Власло, Володимир Мазурок і Олег Лешак.

Наукова конференція мала 6 тематичних спрямувань. Питання методології науки висвітлювали 6 науковців, серед яких – Сергій Волковинський з Кам'янець-Подільського ("Метод когнітивного аналізу дискурса"). Його краянка Оксана Кунцьо долучилася до розгляду проблеми суспільно-культурної семіотики ("Художня біографія Лондона за В.Вульф: фоностилістичне конструювання образу міста"). "Семіотика політики і бізнесу" зацікавила фахівців із Кельце і Москви. Темою "Лінгвосеміотика і паралінгвістика" займалися виключно польські доповідачі. Представники усіх трьох країн торкнулися питань семіотики тексту і дискурсу. Українську науку презентували кам'янець-подільські учасники конференції Оксана Грушанська ("Особливості

дії герменевтичного кола на прикладі картинок із текстом"), Віктор Мендерецький ("Афористичность мышления Ф.Ницше как борьба скрытого и прямого значения текста"), Юлія Боднар ("Маніпуляції з текстом і контекстом в ЗМІ") і тернополянка Марія Підодвірна ("Роль мовленнєвих жанрів у формуванні читацьких реакцій"). Та найбагатшою на наукові розвідки українських фахівців виявився тематичний напрям "Експресія артистична – література – мистецтво": "Взаємодія вербального і невербального аспектів наративного тексту (на матеріалі новели М.Коцюбинського "Що записано в Книгу життя")" (Антоніна Лахманюк, Тернопіль), "Відтворення ідіостилю Р.Кіплінга в українському перекладі" (Марія Галайбіда, Львів), "Антитеза як ключовий прийом поезії Майдану" (Галина Горішня-Горба, Тернопіль), "Гендерные роли в романе "S.N.U.F.F." В.Пелевича" (Дмитро Коваленко, Кам'янець-Подільський), "Семіотика як механізм дослідження відображення у літературному творі сучасної культури міста (на матеріалі І.Карпи "Bitcbes get everytbing" та Л.Вайсбергер "Диявол носить"Прада")" (Олена Крушельницька, Тернопіль). Спільне дослідження "Багатство невербального спілкування у творах А.Чехова" запропонували юні науковці нашої академії Тетяна Герман і Мирослав Клебанюк.

Студенти поділилися своїми враженнями про поїздку. Керівником нашої делегації був декан філологічного факультету, доцент Володимир Мазурок. Конференція проходила у нестандартній, вільній формі: можна було переривати виступ, пити чай, задавати питання (крім гострополітичних). Учасники активно дискутували, спілкувалися трьома мовами на різні теми в межах даної проблематики. У вільний час порівнювали слова різних мов, обговорювали проблеми культури. Кожен відповідав зручною для себе мовою, крім англійської. З тієї причини декілька учасників отримали оригінальне покарання: вчили поезії не рідною, а іншою мовою і декламували їх.

Тематичні вечори дозвілля проходили у вигляді цікавих конкурсів і відповідно до національних традицій. Наші студенти запропонували колегам командні рухливі ігри. Ще одним незабутнім моментом було читання поезій-ланцюжків, яке записувало TVP Кельце.

Кожному з науковців вручено Сертифікат учасника конференції. Чергова зустріч відбудеться у травні наступного року в Кам'янці-Подільському, куди необхідно підготувати наукову статтю на тему "Наука і віра в образі світу".

Учасникам цьогорічного засідання "Школи відкритого розуму" було презентовано черговий том тематичного наукового журналу, де опубліковано матеріали її учасників за проблемою "Загальноєвропейська інтеграція у культурно-суспільному аспекті: причини і цілі". У виданні молоді науковці українських, польських і російських вищих закладів освіти висвітлюють причини і цілі культурної і соціально-культурної діяльності європейських народів, каузальні і телеологічні аспекти розвитку та функціонування європейських мов і літератур. Серед авторів – представники студентства нашої академії.

У розділі "Європа. Культура і політика" представлене дослідження Оксани Сілки "Сучасний вчитель на тлі євроінтеграції". Наша студентка аргументовано доводить, що вчитель може стати сучасним лише тоді, коли навколо нього буде створено сучасну навчальну базу, яка включатиме не тільки комп'ютер, інтерактивну дошку та мультимедійні засоби, а й достатню кількість необхідних підручників, що, на жаль, є проблемою сучасної української школи. У статті окремо конкретизовано вимоги до вчителів світової літератури та іноземної мови і на цій основі узагальнено портрет сучасного вчителя.

Розділ "Мовознавство" містить наукові розвідки Катерини Чижук ("Особливості актуалізації мовленнєвих актів з подвійною ілокуцією") та Івана Прокіпчука ("Неологічні процеси в англійській мові на початку XXI століття (сфера економіки)"). Катерина Чижук наголошує, що актуальність дослідження мовлення у дії посідає значне місце в сучасних мовознавчих студіях лінгвопрагматичного спрямування, обумовлює необхідність вивчення комунікативної інтеракції учасників мовленнєвої взаємодії в цілому та різноманітності способів впливу на комуніканта за допомогою слова зокрема. Юна дослідниця пояснює, що мовленнєвий акт є трирівневим утворенням, де синтезуються локація (створення повноцінного висловлювання), ілокуція (значення та комунікативна мета висловлювання) та перлокуція (зміни у поведінці слухача, спричинені розумінням висловлювання). Івана Прокіпчука зацікавила динаміка структурних і функціональних змін у мові, збагачення її новими мовними одиницями, що залежить від процесів культурно-лінгвістичної взаємодії. У цьому аспекті особлива роль належить економічній лексиці, яка формується на фоні реалій сучасних міждержавних зв'язків, оскільки належить до соціокультурних факторів, що впливають на міжнародні контакти і комунікації у сфері бізнесу. З цієї причини вокабуляр англійської мови активно поповнюється новими лексичними одиницями, які як об'єкт дослідження складають інтерес сучасних науковців – фахівців когнітивної лінгвістики.

Серед п'яти авторів розділу "Літературознавство" – три представники Наукового товариства нашої академії. Ольга Макаренко здійснює "Порівняльний аналіз вірша Юліуша Словацького "Do Ludwiki Bobrowny" у перекладах українською та російською мовами". Студентка-науковець наголошує, що ознайомитись із творчістю Юліуша Сло-

вацького, котрий писав польською мовою, можна лише за допомогою якісних перекладів, які найголовнішим завданням мають збереження цілісної єдності змісту і форми художнього твору. Одну із поезій Ю.Словацький присвятив своїй знайомій Людвізі Бобровній. Російською мовою вірш переклав А.Коваленський, українською – І.Глинський. Юна дослідниця зазначає, що в багатьох випадках український переклад є ближчим до оригіналу, точніше передає думку автора без доповнення "своїм", не властивим автору. Однак, визнано у статті, в загальному обидва переклади доносять до читача основну думку вірша Юліуша Словацького. Ольга Чохрій характеризує "Спілкування Юліуша Словацького з "близькими серцю поета жінками"". До вивчення цієї теми студентку спонукав буклет "Близькі серцю поета...", підготовлений науковцями Літературно-меморіального музею Юліуша Словацького в Кременці та опублікований львівським видавництвом "Спомин". Наша дослідниця пише лише про двох жінок : "Дві жіночі долі, пов'язані з польським поетом: з одного боку – Марія Водзінська, а з іншого – Еглантина Паттей. Почуття до цих жінок поет висловлює у своїх віршах, які він присвятив їм. На жаль, Юліуш Словацький усе своє життя прожив самотнім". Юрій Коханевич звертається до української літератури, пропонуючи розвідку "Проза Василя Слапчука: особливості дискурсу". В роботі наголошено, що дискурс виступає одним із найскладніших понять сучасної лінгвістики, а в більшості європейських мов цьому слову немає еквівалента. Особливості дискурсу як складної єдності мовної практики і надмовних факторів автор статті аналізує на прикладі повісті Василя Слапчука "Клітка для неба". У творі зустрічаються вульгаризми, які також передані вербальним мовленням у поєднанні з невербальни-

ми засобами спілкування, а це допомагає розкрити негативні емоції, зокрема почуття зневаги. В комунікативному аспекті дискурс у творі В.Слапчука постає монологом, діалогом і полілогом суб'єктів. Як феномен дискурсу використано також мовчання. У процесі монологічного, діалогічного і полілогічного мовлення і навіть мовчання персонажі твору шукають і знаходять взаєморозуміння.

Як підсумок, за аналогією можна стверджувати, що Школа відкритого розуму – це універсальний загальноєвропейський дискурс студентської молоді, в якому юні науковці знаходять духовне взаєморозуміння й інтелектуальне порозуміння в такому складному сучасному світі.